

הַלְבוּת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן סו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טו]

לְשֵׁהָ מִלְּהַנִּיחָם עַד בֵּין הַפְּרָקִים כְּדִי שְׂיִהְיֶה יוֹכֵל לְכַרֵּךְ עֲלֵיהֶם⁵.

5) אמנם לעיל (סי' נד ס"ק יג) משמע שיכול להניח גם באמצע הפרק, שכן כתב שאם נודמנו לו התפילין לאחר 'ברכו' שדינו או כאמצע הפרק, יניחן מיד בלי ברכה, ולפני ברכת 'אהבה רבה' ימשמש בהן ויברך עליהן.

וגם את ברכת 'על מצות תפילין' שמברכים על תפילין של ראש, משמע להלן (ס"ק מז) שיכול לברך, שכן כתב שאם מניח תפילין קודם ברכת 'גאל ישראל', לא יברך 'על מצות תפילין' וגם לא יאמר 'ברוך שם כבוד' וכו', ומשמע דוקא שם כיון שמברך על התפילין באמצע הפרק, מה שאין כן כאן שמברך עליהן בין הפרקים.

ואת הפסוקים שנוהגים לומר בהנחת תפילין, כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פט"ז הע' ק) שלא יאמר, אף כשמניחן בין ישתבח לברכת יוצר אור.

ואם הניח תפילין קודם זמנו, שהדין הוא שכשמגיע זמנו צריך למשמש בהן ולברך עליהן, ושכח ונזכר באמצע קריאת שמע וברכותיה, כתב המקור חיים (סי' ד"ה ויברך) שלא יברך עליהן עד אחרי התפילה. מאידך, בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' ז) כתב שגם באופן זה יברך עליהן בין ישתבח לקדיש, כיון שלגבי הזמן של מאכא ולהבא נחשב 'עובר לעשייתם', והוא כמו קודם שהניח שצריך לברך.

[משנ"ב ס"ק טז]

יְיֹכֵל לְקִרְוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּלִי צִיצִית⁶ וכו', אָבֵל הַלְבִּישָׁה לְבָדָה מְתוּרָה⁷ וכו', וּמִתְבַּיֵּשׁ לְיֹשֵׁב בְּלִי טְלִית, לְכֹלֵי עֲלָמָא יְכֹוֹל לְכַרֵּךְ עֲלָיו בֵּין הַפְּרָקִים⁸.

6) אמנם, לעיל (סי' כד ס"ק ג) כתב בשם הוזהר שהקורא קריאת שמע בלי ציצית מעיד ערות שקר בעצמו, כיון שקורא פרשת ציצית ואינו מקיים, וביאר הגרש"ז אויערבך (שיח הלכה שם) שאף שהקורא קריאת שמע בלי ציצית נחשב הדבר כעדות שקר, מ"מ לא די בכך להתיר לו לברך עליה בין הפרקים, כיון שלבישתה אינה חובה גמורה, אלא שרצוי מאד לקיים את רצון השם במצוה זו, מה שאין כן תפילין שהנחתן היא חובה גמורה. וכן כתב התורת חיים (סופר, ס"ק ז).

7) ובטעם הדבר שהלבישה עצמה אינה נחשבת להפסק, ביאר להלן (ס"ק מה) כיון שיכול לקרוא גם בזמן הלבישה.

8) דבריו אלו שרק כשמתבייש יכול לברך, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' טו ס"ק ז) שהם ציטוט מדברי האבן העזר הסובר שהעטיפה גם כן אסורה, ורק מפני כבוד הבריות מותר ולכן גם מותר לברך, אך לדעת המשנ"ב עצמו שהעטיפה תמיד מותרת והברכה תמיד אסורה, אם כן גם במקום שמתבייש הדין כן, שיתעטף אך לא יברך, שמה שמתבייש הוא סיבה להתיר ללבוש אבל לא לברך.

והגר"ח קניבסקי (דעת נוטה עמ' רח) ביאר בכונת האבן העזר, שאם מתבייש להתפלל בלי טלית, מותר לו מצד הדין ללבוש את הטלית כיון שיש בוה משום כבוד הבריות, ולכן אם לצורך זה צריך גם להפסיק בדיבור, מותר לו לעשות כן, ולכן גם הברכה אינה נחשבת להפסק.

[משנ"ב ס"ק יז]

לֹא יֵאָמֵר "יְתַבְּרֵךְ"⁹.

9) וכמו שכתב לעיל (סי' נו סוף ס"ק טו) שאמירת 'יתברך' תלויה במנהגים, ולכן אם עומד בתפילתו במקום שאסור להפסיק בו, יאמר רק עד 'עלמאי'.

ולענין השומע קדיש באמצע תפילת שמונה עשרה, כתב לקמן (סי' קד ס"ק כז) שישתוק עד 'יתברך', וראה מה שכתבנו שם.

וכן הנוהגים לענות 'ברוך הוא', כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סוף סי' טז) שלא יענה כשהוא בפסוקי דומרה, ואם כן כל שכן שבקריאת שמע וברכותיה לא יענה.

[משנ"ב ס"ק יח]

וְגַם אֶמֶן עַל סוֹף הַפְּרָקִים¹⁰.

10) וביאר התהלה לדוד (ס"ק ג) שיכול לענות בין על ברכת 'אשר בחר בנו' ובין על ברכת 'אשר נתן לנו'.

[משנ"ב ס"ק יט]

דָּאָם פּוֹסֵק לְשָׂאֵל מִפְּנֵי כְבוֹד בְּשׂוֹר נָדָם, קְלַיְחָמָר מִפְּנֵי כְבוֹד הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא¹¹ וכו', דָּאָם שְׁמַע קוֹל רְעָמִים יִפְסִיק וְיִבְרַךְ, דְּהָיִי מִצְנָה עוֹבְרָת¹² וכו', וְלֹא דְמֵי לְכֹל הֵנִי דְהָיִי דְבָר שְׂבָקְדָשָׁה¹³.

11) ומדקדוק לשונו הוכיח הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פי"ט הע' יז) שהדין לענות דברים אלו אינו רק היתר, אלא הוא חיוב ממש, וכן כתב בשו"ת יד אליהו (רגולר, פסקים סוף סי' ט) שיש פוסקים הסוברים שחייב לענות בקריאת שמע וברכותיה לקדיש וקדושה. מאידך, התורת חיים (סופר, ס"ק ח) כתב שאין חיוב לענות משום ש'העוסק במצוה פטור מן המצוה'.

ואם כבר שמע קדושה וברכו, הסתפק התהלה לדוד (ס"ק ה) אם בכל זאת יפסיק כדי לענות עליהם. מאידך, הארוחת חיים (ספינקא, ס"ק ז) כתב שאם כבר שמע קדושה, לא יפסיק בקריאת שמע כדי לענות.

ובשאר חלקי הקדושה שאינו עונה עליהם, האם עליו לשתוק או שיכול להמשיך להתפלל, החיי אדם (כלל כ ס"ד) כתב שישתוק גם בשאר הקדושה, וכן הורה הגר"ח אלישיב (תפילה כהלכתה פי"ב הע' רמו) לענין העומד בשמונה עשרה ביאלוקי נצור, שלגבי כתב המשנ"ב לקמן (סי' קכב ס"ק ד) שעונה בו לדברים שבקדושה כמו בקריאת שמע וברכותיה. ודעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פי"ח סל"ח) לענין העומד בפסוקי דומרה, ש'טוב' לשתוק בין 'קדוש' ל'ברוך' וכו', כדי שלא להפסיק בין הפסוקים, וכן כתב הגר"ח קניבסקי (דעת נוטה עמ' שמא) שטוב לשתוק מתחילת נקדש עד סוף הברכה, ומה שכתב (אשי ישראל שם) לענין קדיש שמפסיק רק כשעונה, ואין צורך להפסיק כבר מתחילת הקדיש כדי לענות, ביאר (בעל פה לעורכי משנ"ב דרשו) שאין הברל בין קדיש לקדושה, ובשניהם טוב שישתוק בכלו אך אינו חייב.

12) ולהפסיק באמצע קריאת שמע לברך ברכת הלבנה כשהיה מעונן כל הימים ואם ימתין עד אחר קריאת שמע ותפילה יפסיד זמן קידוש לבנה, כתב בבית הלל לקמן (סי' תכו סי' ד"ה ולא) שמותר להפסיק אפילו באמצע הפרק.

וכששכח לומר 'ישתבח' ונזכר לאחר שהתחיל 'יוצר אור', כתבו בשו"ת לבושי מרדכי (מהר"ת סי' טז) ובשו"ת אור לציון (חי"ב פמ"ה תשובה יא), וכן דעת הגרש"ז אויערבך (אשי ישראל פט"ז אות לה והע' קד) ששוב אינו יכול לומר 'ישתבח', מאידך, דעת הגר"ח קניבסקי (שיח השדה ברכות לד, ב) שיאמר 'ישתבח' בין הפרקים לאחר ברכת 'יוצר אור'.

13) בטעם הדבר ששונה מדבר שבקדושה, כתב בשו"ת מהרש"ג (ח"ג סי' ה אות ה) שזה בזיון לציבור שעונים דברים אלו והוא לא עונה עמם, ואף בזיון לקב"ה שנראה ככופר ח"ו, מה שאין כן בברכת רעמים יש לפטרו מטעם 'עוסק במצוה פטור מן המצוה'.

המשן בעמוד הבא

ק באר הגולה

ר שבליהילקט
ז סמ"ק ורבונו יונה
וקראש
רב
המפורשים ח בעל
הפניני

הלכות קריאת שמע סימן סו

שְׁמַע יְהִרְגֶנּוּ: ב (יד) ***אם שכח להניח יציאת ותפילין וכול להפסיק (טו) בין הפרקים להניחם, ויברך עליהם:** הגה ויש אומרים שלא יברך עליהם עד אחר התפילה, והכי נהוג לענין (ס) [ס] (טז) טלית (כ"ב): **ג** (יז) ***לקדיש ולקדשה (יח) ול'ברכו' (יט) מפסיק אפלו באמצע (י) [י] הפסוק וכן 'מודים', אָבֵל לֹא יֵאמֵר אֵלָא (כ) תבת 'מודים' (י) בלבד:** הגה וכן ב'ברכו' לא יאמר 'יתברך וישתבח' וכו'. ויש אומרים דאמן שעונין אחר ברכת 'האל (ט) (כא) הקדוש ואחר 'שומע תפלה' יש לו דין קדשה ויוכל לענות אותם בקריאת שמע, וכן עקר. ולכל (כב) הגי מלי פוסקים מכל-שפן באומר (ט) (כג) תחנונים (תשובת הרשב"א): **ד** ***כהן ששהה קורא (כד) קריאת שמע וקראוהו לקרות בתורה, יגיש מי**

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

הא לאו הכי שואל בשלום חברו ואפלו בבהכ"מ: [ס] טלית. עכ"ט. ועין לעיל סי' ג"ט בשערי-תשובה מ"ש בזה: [י] הפסוק. עכ"ט שכתב בשם מג"א בשמע קול רעמים יפסיק ויברך. ובכבוד-שור כתב דהרא"ש אינו חולק משמע ק"ו דק"ו פריא הוא כמ"ש האוסרים, דכיון שעוסק בשבחו של הקב"ה אין להפסיק בשבח אחר, וכן משמע בהג"ה שכתב לאמן דהאל הקדוש, משמע לשאר אמן לא, וברכת תפילין שאני דש"ך ל"ש שהתפילין חובה לק"ש עכ"ד בקצרה. וגם בא"ר פסק על מג"א. ועין בשו"ת נ"ב סי' מא הביא דברי המג"א לענין קדוש ה'לקנה באמצע מגלה והביא דברי אא"ו הבכ"ש שחולק על מג"א ולא קתב הקדוש בניהם:

הוא דבאר ולא ימלך, ל"ח. ובהגה"ת י"ג משמע שעונין גם ימלך שנה שנה לקדשה, אבל בתוספתא פ"ק דברכות משמע דברכי ל"ח, מ"א: (ד) הקדוש. משום דהוא סיים ג' ראשונות ושומע תפלה הוי סיים אמצעיות. והא דלא חשיב אמן לברכת שום שלום, לפי שנה אף דחיד עונה אחר סיים י"ח ולפיכך אין לו להפסיק בשבילו מאחר שכול לאמרו בחדו, כ"י בשם מהר"א. וכתב לבוש דלדין דק"ל בסי' רטו דחיד אינו עונה אמן אחר סיים י"ח צריך להפסיק בק"ש לענות אמן אחר שום שלום, ובל"ח קתב דלא יפסיק אלא יסמך על אמן שאומר בעשה שלום, והפסיק עמו המ"א ע"ש: (ט) תחנונים. ויש ללמד ג"כ במכ"ש דייכל להפסיק

באור הלכה

בספר ישועות-יעקב, וצריך עיון גדול למעשה: * **אם שכח וכו', בין הפרקים.** עין במשנה ברורה כמה שכתבנו דאם נודמן לו תפילין בקריאת שמע גיח מהך בברכה: השעם, כי אנו פוסקים בהרמ"א בסעיף ח בהג"ה דגם באמצע הפרק של "אמת וציב" מתר לברך: ואר"ע-פ"י כן באמצע הפרק של "יוצר אור" או "הקב" רבה" גם הרמ"א מודה לדעת המחבר דטוב יותר להמחין עד בין הפרקים כד שיהיה יוכל לברך אלא דכלי עלמא, וכמו שכתבתי במשנה ברורה, כן מוכיח מפור' מגדים וד"ך-החיים, והגאון ר' עקיבא איגר בחדושיו גס"פ מצדד לומר כן: * **לקדיש ולקדשה וכו'.** עין בכסף-משנה סוף פ"ק י' התפלה, דבברכות קצרות אסור להפסיק באמצע אפילו לאמן מה שמה רב"א וקדשה, והשעם, דל"ידי ההפסק לא יוכל להתחבר הסוף-ברכה להשם ומלכות שאמר, והביאו להלכה בספר מגן-גבורים. ופשוט דלפי זה אפלו בברכה ארכה דאמרין מפסיק, אם ארע לו זה אחר שאמר סוף הברכה "ברוך אתה ה'" וזהו מהלכת לישום דבר, ובת"י א"ס בכלל ה נשאר בצריך עיון לענין דיעבר אם צריך לחזור לראש, עין פ"ס: * **כהן ששהה קורא.** עין משנה ברורה כמה שכתבנו דזה הסעיף מיר' אפלו בבין הפרקים, הוא מדברי הפרי"מגדים, ולא ידעתי מקורו כלל, דמתשובת הרשב"א סימן קל"ה מוכיח דהרשב"א נשאל על באמצע הפרק: ולומר דד"ק ממגן-אברהם סימן קל"ה

קריאת שמע. וכתב הפרי"מגדים והכי נקטינן כהרצת הרמ"א. והביא (כ) שהוא יושב בבית-הכנסת ומתבייש לישב בלי טלית, לכלי עלמא יכול לברך עליו בין הפרקים: **ג** (יז) **לקדיש.** הינו לאמן מה שמה רב"א עד "עלמא", (כא) ולא יאמר "יתברך", (כב) ויענה אמן אחר דאמרין בעלמא, אבל על "תתקבל" "היא שלמא" עשה שלום" לא יענה אמן, פי אינו אלא מנהג, ולקדשה יאמר רק "קדוש" ו"ברוך" שזהו עקר קדשה (כג) ולא "ימלך", וכל-שפן שלא יאמר "נקדש" ושאר דברים שמוסיפין בשבת, וכל זה (כד) אפלו בין הפרקים לא יאמר: (יח) **ול'ברכו'.** שעונה "ברוך ה' המבכר (כה) לעולם ועד", ובברכת התורה יענה "ברוך ה' המבכר לעולם ועד" וגם אמן (טו) על סוף הברכה: (יז) (כו) ויש מפסקין באמן זה, ובין הפרקים יש להקל: (יט) **מפסיק.** דאם פוסק לשאל מפני כבוד בשר ודם, קל-וחמר מפני כבוד הקדוש-ברוך-הוא: (יא) ומהאי טעמא נראה דאם שמע קול רעמים יפסיק ויברך, דהוי מצוה עוברת: (יב) ויש חולקין, דכיון שהוא עוסק בשבחו של מקום אין לו לפסק בשביל שבח אחר, ולא דמי לכל הגי דהוי דבר שבקדשה: (יג) תבואות-שור וא"ר ושאר אחרונים. גם מהר"א אד"ס משמע דאם שמען באמצע אין לו לברך עליהו, כי אם כששמע אותן בין הפרקים: (כ) **תבת 'מודים'.** פרוש, (כט) 'מודים אנתנו לך', ולא כל המודים דנבון, דהוי לה הפסקה גדולה, ונראה (ל) שהוא הדין בבין הפרקים: (כא) **הקדוש.** משום דהוא סיים שלש ברכות ראשונות, ו"שומע תפלה" הוי סיים אמצעיות; אבל האמן אחר סיים "שים שלום", אף שהוא סיים כל השמונה-עשרה, הסכימו הרבה אחרונים דלא יענה באמצע קריאת שמע: (יא) עין במגן-אברהם השעם: (כב) **הגי מלי.** לכאורה לאו דוקא, שהוא הדין לכל אמן צריך לפסק כשאומר תחנונים, אבל באמת דברי הרמ"א נכונים מאד, שהוא מיר' בתחנונים הרגיל לומר בסוף סיום שמונה-עשרה, על-פ"ן (ל) אלו אמנים דוקא [פן מצאתי בהקד"א בתשובת הרשב"א ששמנו נובע הדין]: (כג) **תחנונים.** וכל-שפן בפסוקי דוקא. ולענין אם מתר לענות אמן בין הפרקים של קריאת שמע ובכרובותיה, הסי"א אד"ס בכלל כ סעיף ד קתב דאינו מתר לענות רק האמן מן הברכה עצמה שסיימה מתחלה, אבל הפרי"מגדים בסימן נא וכן בחדושי רבי עקיבא איגר בסימן זה הסכימו דכל אמן מתר לענות בין הפרקים: (יב) הטיל מים, לא יברך "אשר ציר", רק יטל ידיו ולאחר התפלה יברך [דה"ח]: **ד** (כד) **קריאת שמע.** או שהיה (כז) עוסק בבכרובותיה, וכן שהוא עומד באמצע הפרק או בין הפרקים. וכתב האליה רבה וד"ך-החיים, דכין גאלה לתפלה לא יעלה אפלו אם קראוהו: (יב) ואין צריך לומר

באר היטב

ספ"ב מ"א. וכתב ר"י חסיד, דוקא שלום ולא יותר, עין ע"ת ובס"ק א': (ס) טלית. דבציצית אינו חובת גבא, שאם אין לו טלית פטור מציצית ויוכל לקרות ק"ש בלא ציצית, ודאי הוי הפסקה ונעין במ"א ובס" אלה רבה: (י) הפסוק. דאם פוסק לשאל מפני כבוד ב"ו ק"ו מפני כבוד הקב"ה, ומה"ט נ"ל אם שמע קול רעמים יפסיק ויברך, מ"א: (י) **בלבד.** פי' מודים אנתנו לך בלבד. ובכרכו אומר ברוך ה' המבכר לעולם ועד, ואמן יש"ר עד יתברך וישתח וישמע עד אמן שאחר יתברך ויענה אמן, ומתקבל ואל"ף לא יענה אמן כי אינו אלא מנהג. ועל ברכת התורה עונה ברוך ה' המבכר לע"ו וגם אמן, ובקדשה יאמר רק קדוש וברוך ולא ימלך, ל"ח. ובהגה"ת י"ג משמע שעונין גם ימלך שנה שנה לקדשה, אבל בתוספתא פ"ק דברכות משמע דברכי ל"ח, מ"א: (ד) הקדוש. משום דהוא סיים ג' ראשונות ושומע תפלה הוי סיים אמצעיות. והא דלא חשיב אמן לברכת שום שלום, לפי שנה אף דחיד עונה אחר סיים י"ח ולפיכך אין לו להפסיק בשבילו מאחר שכול לאמרו בחדו, כ"י בשם מהר"א. וכתב לבוש דלדין דק"ל בסי' רטו דחיד אינו עונה אמן אחר סיים י"ח צריך להפסיק בק"ש לענות אמן אחר שום שלום, ובל"ח קתב דלא יפסיק אלא יסמך על אמן שאומר בעשה שלום, והפסיק עמו המ"א ע"ש: (ט) תחנונים. ויש ללמד ג"כ במכ"ש דייכל להפסיק

משנה ברורה

לא וכו'. ודינו הוא (י) כמו בתפלה, לקמן בסימן קד: **ב** (יד) **אם שכח.** או שהיה (יח) אנוס, שלא היה לו יציאת ותפילין מתחלה: (טו) **בין הפרקים.** ואם נודמן לו באמצע הפרק, ישנה מלהניחם עד בין הפרקים כדי שיהיה יוכל לברך עליהם: (טז) והגי מלי אם נודמן לו באמצע ברכת "יוצר אור" או "אברה רבה", אבל אם נודמן לו תפילין באמצע קריאת שמע גיח מהך, פי כל תבה ותבה של קריאת שמע מצוה שיהיה עליו תפילין, והתנהקה תהיה בברכה [פמ"ג]: (טז) טלית. דבציצית (יט) אינו חובת גבא, שאם אין לו טלית פטור מציצית ויוכל לקרות קריאת שמע בלי ציצית: (יב) על-פ"ן מקרי הפסקה על-ידי הברכה, אבל תפילין דהוא חובת הגוף, וגם בלתי התפילין הוא כמעיד עדות שקר בעצמו חס ושלום, שאומר "וקשרתם" ואינו קושר, על-פ"ן נקטינן בדעה הראשונה דלא חשיבה הפסק. וכל זה לענין הברכה, אבל הליבשה לכהן מקרי, ולאחר התפלה משמש בציצית ויברך. ומשמע בבית-יוסף דאפלו באמצע הפרק מתר הליבשה, לכו מפרק ראשון של קריאת שמע. וכתב הפרי"מגדים והכי נקטינן כהרצת הרמ"א. והביא (כ) שהוא יושב בבית-הכנסת ומתבייש לישב בלי טלית, לכלי עלמא יכול לברך עליו בין הפרקים: **ג** (יז) **לקדיש.** הינו לאמן מה שמה רב"א עד "עלמא", (כא) ולא יאמר "יתברך", (כב) ויענה אמן אחר דאמרין בעלמא, אבל על "תתקבל" "היא שלמא" עשה שלום" לא יענה אמן, פי אינו אלא מנהג, ולקדשה יאמר רק "קדוש" ו"ברוך" שזהו עקר קדשה (כג) ולא "ימלך", וכל-שפן שלא יאמר "נקדש" ושאר דברים שמוסיפין בשבת, וכל זה (כד) אפלו בין הפרקים לא יאמר: (יח) **ול'ברכו'.** שעונה "ברוך ה' המבכר (כה) לעולם ועד", ובברכת התורה יענה "ברוך ה' המבכר לעולם ועד" וגם אמן (טו) על סוף הברכה: (יז) (כו) ויש מפסקין באמן זה, ובין הפרקים יש להקל: (יט) **מפסיק.** דאם פוסק לשאל מפני כבוד בשר ודם, קל-וחמר מפני כבוד הקדוש-ברוך-הוא: (יא) ומהאי טעמא נראה דאם שמע קול רעמים יפסיק ויברך, דהוי מצוה עוברת: (יב) ויש חולקין, דכיון שהוא עוסק בשבחו של מקום אין לו לפסק בשביל שבח אחר, ולא דמי לכל הגי דהוי דבר שבקדשה: (יג) תבואות-שור וא"ר ושאר אחרונים. גם מהר"א אד"ס משמע דאם שמען באמצע אין לו לברך עליהו, כי אם כששמע אותן בין הפרקים: (כ) **תבת 'מודים'.** פרוש, (כט) 'מודים אנתנו לך', ולא כל המודים דנבון, דהוי לה הפסקה גדולה, ונראה (ל) שהוא הדין בבין הפרקים: (כא) **הקדוש.** משום דהוא סיים שלש ברכות ראשונות, ו"שומע תפלה" הוי סיים אמצעיות; אבל האמן אחר סיים "שים שלום", אף שהוא סיים כל השמונה-עשרה, הסכימו הרבה אחרונים דלא יענה באמצע קריאת שמע: (יא) עין במגן-אברהם השעם: (כב) **הגי מלי.** לכאורה לאו דוקא, שהוא הדין לכל אמן צריך לפסק כשאומר תחנונים, אבל באמת דברי הרמ"א נכונים מאד, שהוא מיר' בתחנונים הרגיל לומר בסוף סיום שמונה-עשרה, על-פ"ן (ל) אלו אמנים דוקא [פן מצאתי בהקד"א בתשובת הרשב"א ששמנו נובע הדין]: (כג) **תחנונים.** וכל-שפן בפסוקי דוקא. ולענין אם מתר לענות אמן בין הפרקים של קריאת שמע ובכרובותיה, הסי"א אד"ס בכלל כ סעיף ד קתב דאינו מתר לענות רק האמן מן הברכה עצמה שסיימה מתחלה, אבל הפרי"מגדים בסימן נא וכן בחדושי רבי עקיבא איגר בסימן זה הסכימו דכל אמן מתר לענות בין הפרקים: (יב) הטיל מים, לא יברך "אשר ציר", רק יטל ידיו ולאחר התפלה יברך [דה"ח]: **ד** (כד) **קריאת שמע.** או שהיה (כז) עוסק בבכרובותיה, וכן שהוא עומד באמצע הפרק או בין הפרקים. וכתב האליה רבה וד"ך-החיים, דכין גאלה לתפלה לא יעלה אפלו אם קראוהו: (יב) ואין צריך לומר

שער הציין

(י) הג"א: (יח) ד"ך-החיים: (יט) אחרונים: (כ) אבן-העזר ופשוט: (כא) באור הג"א, דלא כמגן-אברהם, וגם הסי"א אד"ס העימך פן: (כב) מגן-אברהם: (כג) מגן-אברהם והג"א: (כד) פשוט: (כה) פרי"מגדים: (כו) מוכח מד"ך-החיים שלחן-שלמה ושאר אחרונים, דלא כלבושי-שור ששגו בזה: (כז) פרי"מגדים וסי"א אד"ס: (כח) דבלאו הכי הפרי"מגדים מקל על כל אמן: (כט) אחרונים: (ל) מדמיהו רמ"א ליתברך וישתבח: (לא) עין לקמן בסימן קכב: (לב) עלת-תמיד:

הַלְכוּת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן סו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כו]

וְאֶפְלוּ בְקִרְאוֹ יִשְׁרָאֵל וְהוּא עוֹמֵד בְּאֶמְצַע קְרִיאַת שְׁמַע⁽¹⁷⁾ וכו', אָף-עַל-פִּי-כֵן נוֹהֲגִין שְׁמַפְסִיקִין מִפְּנֵי כְבוֹד הַתּוֹרָה⁽¹⁸⁾.

17) וכן לעלות למפטיר, כתב התהלה לדוד (סי' רפב ס"ק ג) שיכול לעלות. והוסיף, שבמקום שהמנהג שהעולה למפטיר קורא גם את ההפטרה, יכול העולה לקרוא גם את ההפטרה.

וכשצריך לברך הגומל, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סי' לא) שפשוט שלא יפסיק.

ואף שהמנהג להשאר במקום הקריאה עד שסיים העולה שלאחריו לברך ברכה אחרונה [וכמו שכתב המשנ"ב לקמן (סי' קמא ס"ק כו) שכן נוהגים המדקדקים], כתב הערוך השלחן (ס"ט) שכאן יחזור למקומו מיד לאחר שסיים לברך, כדי לגמור לקרוא קריאת שמע.

18) ולעלות לברכת כהנים כשהוא באמצע קריאת שמע וברכותיה, כתב הכף החיים (ס"ק כו) בשם שו"ת הלכות קטנות (סי' סד) שאם יש שם כהנים אחרים יצא החוצה, אבל אם הוא הכהן היחידי, יכול לעלות מפני כבוד הציבור. והוסיף, שאם יכול יסיים את הפרשה או לפחות את הפסוק שעומד בו. מאידך, הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פ"ט הע' סא) כתב שיכול לעלות בקריאת שמע וברכותיה, ולא חילק בין אם יש שם כהן נוסף או לא.

[משנ"ב שם]

אָמַנְסָה לֹא יִקְרָא עִם הַתּוֹנֵן⁽¹⁹⁾, נֶקַח שִׁירָאָה לְהַטוֹת אָזְנוֹ וְלִשְׁמַע מִמֶּנּוּ⁽²⁰⁾.

19) וגם בבין הפרקים, כתב הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' ד ס"ק יח) שאין לקרוא, וכמו באמצע הפרק, ובמיוחד שכהיום אין מקפידים להזהיר את העולה לתורה שיקרא יחד עם הבעל קורא.

20) וכן אם רואה שהקורא בתורה טעה בקריאה, כתב בשו"ת לב

חיים (ח"ג סי' ה) שיגער בו או יקח חומש ויראה לו את הטעות, אבל לא יוציא מפיו שום דיבור.

[משנ"ב שם]

לְכַלֵּי עֲלָמָא יְכוּל לְהַפְסִיק מִפְּנֵי כְבוֹד הַתּוֹרָה⁽²¹⁾.

21) ולתקוע בשופר בחודש אלול כשארין מי שיודע לתקוע, כתב בשו"ת מהר"ם בריסק (ח"ג סי' כו) שיכול לתקוע בין הפרקים, שזה לא גרע מלשאול בשלום אדם נכבד שמותר, שאין לך אדם נכבד מצויבור, וכבוד ציבור עדיף.

[משנ"ב ס"ק מז]

בֵּין הַפְּרָקִים⁽²²⁾. וּבֵין הַפְּרָקִים דְּעֲרֵבִית גַּם-כֵּן דִּינָן כְּמוֹ בְּשִׁרְיָת⁽²³⁾.

22) וכשהתחיל ברכה או פרשה ולא הזכיר עדיין 'שם', כתב הא"א (בוטשאטש, ד"ה באמצע) שיכול לענות 'אמן' ולאחר מכן לחזור שנית לתחילת הפרק, אך נראה שנכון שלא להפסיק.

23) ואחרי ברכו בשחרית ובערבית, כתב לעיל (סי' נד ס"ק יג ולקמן סי' רלו ס"ק א) שדינו כאמצע הפרק.

[משנ"ב ס"ק נט]

אֶפְלוּ בְּשִׁירָאָה בְּעֲלָמָא⁽²⁴⁾.

24) ושיעור שהייה בעלמא, ראה מה שכתבנו להלן ס"ק לח.

[ביה"ל ד"ה ואלו הן בין הפרקים]

נֶקַח דְּנִתְּשֵׁב תוּ בֵּין הַפְּרָקִים אָף לְדִידָן דְּאֶמְרִינָן "כְּרוּף ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן"⁽²⁵⁾.

25) ולענין הכרות 'יעלה ויבוא' במעריב, כתב לקמן (סי' רלו ס"ק ז) שמותר רק בין קדיש לתפילה ולא בברכת קריאת שמע בין הפרקים.

המשך מעמוד קודם

סי' כח ס"ק ג). אמנם בין 'אהבה רבה' ל'שמע', כתב לעיל (שם ס"ק כה) שאין לענות אחר ברכה אחרת, מלבד על 'אהבה רבה', ולכתחילה עדיף גם בה שסיים עם הש"ץ בשווה.

ולענות 'ברוך הוא וברוך שמו', כתב לקמן (סי' קכד ס"ק כא) שלא יענה אפילו בין הפרקים ואפילו בפסוקי דומרה, ולכן כתב הא"א (בוטשאטש, ס"א) שכשהיה מתפלל כש"ץ לפני התיבה, היה אומר בקול רם בסיום ברכת יוצר המאורות רק את התיבות 'יוצר המאורות', כדי שהציבור לא יענה 'ברוך הוא וברוך שמו' בברכות קריאת שמע.

[משנ"ב ס"ק נד]

דְּבִין גְּאֵלָה לְתַפְלָה לֹא יַעֲלָה אֶפְלוּ אִם קְרָאוּהוּ⁽¹⁶⁾.

16) ובשבת שיש אומרים שאין צריך לסמוך גאולה לתפילה, כתב להלן (ס"ק נ ולקמן סי' קיא ס"ק ט) שמותר להפסיק בין גאולה לתפילה בכדי לענות 'אמן' יהא שמיא רבה' וקדושה וברכו.

[משנ"ב ס"ק כא]

הַסְפִּימוּ הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים דְּלֹא יַעֲנֶה בְּאֶמְצַע קְרִיאַת שְׁמַע⁽¹⁴⁾.

14) ולענין ברכת 'אשר קדשנו בקדושתו של אהרן' וכו', כתב בשו"ת אגרות משה (ח"ד סי' כא אות ב) שאין לענות עליה אמן בקריאת שמע וברכותיה, אך על פסוקי ברכת כהנים יענה אמן שהוא חלק מהמצוה, שהמתברכים מחוייבים לענותו מדאורייתא. והוסיף, שעניית אמן זו חיובה יותר מהחיוב לענות אמן אחרי 'האל הקדוש' ו'שומע תפילה', ואפילו יותר מהחיוב לענות 'אמן' יהא שמיא רבה'. וכן הביא בתשובות והנהגות (ח"א סי' עח) מהקריית ספר (פ"א מהל' תפלה) שחיוב עניית אמן על פסוקי ברכת כהנים הוא מדאורייתא.

[משנ"ב ס"ק כג]

הַסְפִּימוּ דְּכָל אָמֵן מִתַּר לְעֲנוּת בֵּין הַפְּרָקִים⁽¹⁵⁾.

15) וכן כתב לעיל (סי' נט ס"ק יח) כדעה זו, וכן כתב החזו"א (א"ח